

Dr. Fatih YURTBAŐI

**ANONİM ORTAKLIKLARDA
ÖZEL DENETİM**

onikilevha
KURUMSAL DENETİM VE YATIRIM DANIŐMANLIĞI

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR CETVELİ	XXI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖZEL DENETİM HAKKINA GENEL BAKIŞ

§ 1. ÖZEL DENETİM KAVRAMI	5
I. DENETİM KAVRAMI	5
II. ÖZEL DENETİM KAVRAMI VE TERMİNOLOJİSİ	8
§ 2. ÖZEL DENETİM HAKKININ PAY SAHİPLİĞİ HAKLARI VE DENETİM TÜRLERİ ARASINDAKİ YERİ..	13
I. GENEL OLARAK	13
II. ÖZEL DENETİM HAKKININ PAY SAHİPLİĞİ HAKLARI ARASINDAKİ YERİ.....	14
A. Yönetime Katılma Hakkı Özelliği	15
B. Aydınlatıcı Hak ve Koruyucu Hak Özelliği	16
III. ÖZEL DENETİMİN DENETİM TÜRLERİ ARASINDAKİ YERİ	18
A. Geniş ve Dar Anlamda Denetim Ayrımı Açısından	19

B. İç Denetim ve Dış Denetim Ayrımı Açısından	20
C. Diğer Denetim Ayrımları Açısından	26
§ 3. ÖZEL DENETİM HAKKININ HUKUKİ NİTELİĞİ.....	28
I. VAZGEÇİLMEZ HAK NİTELİĞİ	28
II. BİREYSEL VE AZINLIK HAK NİTELİĞİ.....	35
A. Bireysel Hak Niteliği	36
B. Azınlık Hak Niteliği	39
III. TALİ HAK NİTELİĞİ.....	43
§ 4. ÖZEL DENETİMİN AMACI	48
I. PAY SAHİPLERİNİ ORTAKLIK İŞLERİ HAKKINDA BİLGİLENDİRME	48
A. Pay Sahipliği Haklarının Daha Bilinçli Kullanılmasını Sağlama.....	51
B. Ortaklık Sırları Bakımından Pay Sahiplerinin Menfaatleri ile Ortaklık Menfaati Arasında Köprü Kurma	55
II. AZINLIK HAKLARININ TEMELİNİ OLUŞTURMA VE AZINLIK HAKLARININ DAHA ETKİN KULLANILMASINDA ARAÇ OLMA	57
III. YÖNETİMİN DENETLENMESİNİ SAĞLAMA VE SORUMLULUK DAVASINA HAZIRLIK AMACI.....	63
§ 5. ÖZEL DENETİM HAKKININ KONUSU VE KAPSAMI	68
I. ÖZEL DENETİM HAKKININ KONUSU	68
A. Ortaklık İşleri ve Faaliyetleri.....	69
B. Denetimin Yapılma Şekli ve Sonuçları.....	72
II. ÖZEL DENETİM HAKKIN KAPSAMI.....	73

İKİNCİ BÖLÜM
ÖZEL DENETİM TALEBİNİN İLERİ
SÜRÜLMESİ

§ 6. ÖZEL DENETİM TALEBİNİN GENEL KURULDA İLERİ SÜRÜLMESİNİN GEREKLİLİĞİ.....	79
§ 7. ÖZEL DENETİM TALEP HAKKINA SAHİP SÜJELER	82
I. PAY SAHİPLERİ.....	82
II. AZINLIK.....	88
III. PAY SAHİPLERİ DIŞINDAKİ MENFAAT GRUPLARI..	89
A. Oydan Yoksun Pay Sahipleri.....	90
B. İntifa Hakkı Sahipleri.....	92
C. Payın Rehin ve Hapis Hakkına veya Saklama ve Kullanım Ödücü Sözleşmelerine Konu Olması Halinde Hak Sahipleri.....	94
D. Bağlı Nama Yazılı Pay Senetlerinin Devri Halinde Hak Sahipleri.....	96
E. Alacaklılar ve Ortaklık Çalışanları.....	99
F. İntifa Senedi ve Katılma İntifa Senedi Sahipleri ile Tahvil Sahipleri.....	105
G. Yönetim Kurulu, Yönetim Kurulu Üyeleri ve Denetçiler.....	106
IV. PAY SAHİPLERİ DIŞINDAKİ MENFAAT GRUPLARINA ORTAKLIK ESAS SÖZLEŞMESİ İLE ÖZEL DENETİM HAKKININ TANINIP TANINAMAYACAĞI SORUNU	114
§ 8. ÖZEL DENETİM TALEBİ İÇİN GEREKLİ KOŞULLAR....	119
I. ÖN KOŞUL: BİLGİ ALMA VE İNCELEME HAKKININ KULLANILMIŞ OLMASI.....	119
A. Bilgi Alma ve İnceleme Hakkının Kullanılması.....	119
1. Bilgi Alma ve İnceleme Hakkının Kullanılma Şekli.....	122

2. Bilgi Alma ve İnceleme Hakkının Kullanılmış Sayılması.....	133
3. Bilgi Alma ve İnceleme Hakkının Kullanıldığıнын İspatı.....	142
B. Özel Denetimin Tali Hak Niteliği Sorunu.....	145
II. MADDİ KOŞULLAR.....	149
A. Pay Sahipliği Haklarının Kullanılması Bakımından Özel Denetimin Gerekli Olması.....	149
B. Özel Denetimin Konusunu Belirli Olayların Oluşturması.....	155
§ 9. ÖZEL DENETİM TALEBİ HAKKINDA GENEL KURUL KARARI	159
I. GENEL OLARAK	159
II. ÖZEL DENETİM TALEBİNİN GÖRÜŞÜLÜP KARARA BAĞLANMASININ GEREKLİLİĞİ.....	162
III. ÖZEL DENETİM TALEBİNİN GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİNİN İSTİSNASI OLMASI.....	168
IV. GENEL KURUL TOPLANTI VE KARAR YETER SAYISI	170
A. Toplantı ve Karar Yeter Sayıları	170
B. Toplantı ve Karar Yeter Sayılarının Ağırlaştırılıp Ağırlaştırılmayacağı Sorunu.....	173
C. Oydan Yoksunluk ve Donma Hallerinin Genel Kurulda Yeter Sayıların Hesabında Dikkate Alınıp Alınamayacağı Sorunu.....	175
D. Oyda İmtiyazlı Payların Genel Kurulda Dikkate Alınıp Alınamayacağı Sorunu.....	177

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÖZEL DENETÇİ ATANMASI

§ 10. ÖZEL DENETİM TALEBİNİN GENEL KURULDA	
KABULÜ HALİNDE ÖZEL DENETÇİ ATANMASI.....	183
I. HUKUKİ NİTELİĞİ	183
II. İLGİLİLER.....	186
A. Genel Olarak.....	186
B. Şekli Anlamda İlgililer	187
1. Pay Sahipleri	187
2. Yönetim Kurulu	192
III. GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME	194
A. Görevli Mahkeme.....	194
B. Yetkili Mahkeme	197
IV. BAŞVURU SÜRESİ	198
V. YARGILAMA USULÜ	200
A. Basit Yargılama Usulünün Uygulanması.....	200
1. Mahkeme Tarafından İncelemesi Gereken	
Hususlar.....	203
2. İlgililerin Dinlenilmesinin Gerekliği.....	204
B. Talebin Eda Davası Olarak İleri Sürülebilmesi	209
C. Özel Denetçi Atanması İşinin Çekişmeli Hale	
Dönüşebilmesi	211
D. Mahkeme Kararının Maddi Anlamda Kesin	
Hüküm Teşkil Etmemesi.....	213
E. Kanun Yollarına Başvuru	214
§ 11. ÖZEL DENETİM TALEBİNİN GENEL KURULDA	
REDDİ HALİNDE ÖZEL DENETÇİ ATANMASI	218
I. HUKUKİ NİTELİĞİ	218
II. ÖZEL DENETİM TALEBİNDE HAK SAHİPLERİ	228
A. Azınlık ve Belirli İtibari Değerde Payı Bulunan Pay	
Sahipleri.....	228

1. Azınlık.....	228
2. Belirli İtibari Değerde Payı Bulunan Pay Sahipleri	231
B. Esas Sözleşme ile Azınlık Oranının veya Kanunda Öngörülen Sabit Miktarın Değiştirilip Değiştirilemeyeceği Sorunu	233
III. ÖZEL DENETİM DAVASININ AÇILMASININ GEREKLİLİĞİ VE DAVANIN ÖZELLİKLERİ.....	242
A. Özel Dava Koşulları.....	242
1. Davacının Azınlık veya Belirli İtibari Değerde Payı Bulunan Pay Sahipleri Olması.....	242
2. Genel Kurulun Ret Kararı.....	250
B. Taraflar	253
C. Süre.....	254
D. Görevli ve Yetkili Mahkeme	256
1. Görevli Mahkeme.....	256
2. Yetkili Mahkeme	257
E. Kanun Yolları.....	257
IV. ESASA İLİŞKİN KOŞULLAR.....	265
A. Kurucuların ve Ortaklık Organlarının Kanunu veya Esas Sözleşmeyi İhlal Etmeleri	266
1. Özel Denetim Bağlamında Kurucu ve Organ Kavramları	266
a. Kurucular	266
b. Organlar.....	268
2. Kurucuların ve Organların Kanunu veya Esas Sözleşmeyi İhlali.....	271
B. İhlal Neticesinde Pay Sahiplerinin veya Ortaklığın Zarara Uğraması	275
1. Zarara İlişkin İspat Sorunu	280
2. İspat Zorluğunu Aşmak İçin Öngörülen Kolaylıklar.....	283

3. İhlal ve Zarar Koşulu İçin Başvurulacak İspat Araçları.....	289
C. Mahkemenin Esasa İlişkin İncelemede TTK m. 438, f. 1' deki Koşulları Arayıp Aramayacağı Sorunu...	293

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÖZEL DENETİM FAALİYETİ, ÖZEL DENETİM İLİŞKİSİNİN SONA ERMESİ VE ÖZEL DENETÇİNİN SORUMLULUĞU

§ 12. ÖZEL DENETİM FAALİYETİ	301
I. ÖZEL DENETİM VE ÖZEL DENETÇİ ATANMASI KARARI	301
A. Mahkeme Kararı.....	301
B. Mahkeme Kararının İçeriği.....	304
1. Hükümün Genel Kapsamı.....	305
2. Hüküm Sonucu.....	308
a. Açıklığa Kavuşturulması Gereken Belirli Olay veya Olaylar.....	309
b. Özel Denetimin Yapılma Şekli.....	311
aa. Özel Denetimin Gerçekleşeceği Ortaklığın Unvanı ve Açık Adresi.....	311
bb. Özel Denetim Süresinin Belirtilmesi	312
cc. Özel Denetimin Gerçekleşeceği Koşullar ..	312
c. Özel Denetçilerin Sayısı, Kimlikleri ve Uzmanlıkları.....	313
d. Özel Denetime İlişkin Avans ve Giderler	314
II. ÖZEL DENETİM FAALİYETİNE İLİŞKİN İLKELER.	315
A. Denetimin Amaca Uygun Süre İçinde Yapılması.....	315
B. Denetimin Ortaklık İşlerini Gereksiz Yere Aksatmadan Yapılması.....	321

C. Özel Denetimin Mahkeme Gözetiminde Gerçekleşmesi	323
III. ÖZEL DENETÇİNİN SEÇİMİ VE ATANMASI.....	325
A. Özel Denetçinin Seçimi ve Atanması Usulü.....	325
B. Özel Denetçinin Şahsına İtiraz	328
1. Özel Denetçinin Atanması Sırasında Özel Denetçinin Şahsına İtiraz	330
2. Özel Denetim Sırasında Özel Denetçinin Şahsına İtiraz	331
C. Özel Denetçinin Nitelikleri	333
1. Uzmanlık	333
2. Bağımsızlık	336
3. Bir veya Birden Fazla Kişiden Oluşabilme	339
4. Gerçek veya Tüzel Kişi Olabilmesi	340
IV. ÖZEL DENETÇİ İLE ORTAKLIK ARASINDAKİ HUKUKİ İLİŞKİ.....	341
A. Özel Denetçi ile Ortaklık Arasındaki Hukuki İlişkinin Kurulması	341
B. Özel Denetçi ile Ortaklık Arasındaki Hukuki İlişkinin Niteliği	345
C. Özel Denetim Faaliyetinin Aynı Zamanda Mahkeme Kararının ve İlamın İcrası Niteliğinde Oluşu	353
V. ÖZEL DENETÇİNİN HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ	355
A. Özel Denetçinin Ücret Hakkı	355
B. Özel Denetçinin Özen Yükümlülüğü.....	356
C. Özel Denetçinin Sır Saklama Yükümlülüğü.....	362
1. Özel Denetim Bağlamında Sır ve Ortaklık Sırrı Kavramları	362
a. Sır Kavramı	362
b. Ortaklık Sırrı Kavramı.....	363
2. Sır Saklama Yükümlülüğünün Özellikleri	367

VI. ÖZEL DENETÇİNİN YETKİLERİ.....	370
A. Özel Denetçinin İnceleme Yetkisi.....	371
1. İnceleme Yetkisinin Muhatabı.....	371
2. İnceleme Yetkisinin Kapsamı ve Sınırları.....	373
B. Bilgi Alma Yetkisi.....	375
1. Bilgi Verme Yükümlülükleri.....	376
2. Bilgi Alma Yetkisinin Kapsamı ve Sınırları.....	377
VII. ÖZEL DENETİM GİDERLERİ.....	379
A. Genel Olarak.....	379
B. Gider Kalemleri.....	380
1. Özel Denetçi Ücreti.....	381
2. Özel Denetim İçin Zorunlu Diğer Giderler.....	382
C. Özel Denetim Giderlerinin Yargılama Giderlerinden Olup Olmadığı Sorunu.....	383
D. Özel Denetim Giderlerinden Sorumluluk.....	386
1. Genel Kurulun Özel Denetim Talebini Kabulü Halinde.....	386
2. Genel Kurulun Özel Denetim Talebini Reddi Halinde.....	387
VIII. ÖZEL DENETİM RAPORU.....	390
A. Özel Denetim Rapor Taslağının Hazırlanması ve Mahkemeye Sunulması.....	390
B. Özel Denetim Rapor Taslağının Nihai Rapor Haline Gelmesi.....	396
1. Özel Denetim Rapor Taslağının Ortaklığa Tebliğ ve Ortaklığın Rapora Müdahalesi.....	396
2. Taslak Rapor Hakkında Tarafların veya İlgililerin Görüş Bildirme ve Değerlendirme Yapma Hakkı.....	399
3. Nihai Özel Denetim Raporunun Açıklanması ve İşleme Konulması.....	402

a.	Özel Denetim Raporunun Genel Kurula Sunulması.....	402
b.	Özel Denetim Raporuna Pay Sahiplerinin Erişimi.....	406
C.	Özel Denetim Raporunun Hukuki Niteliği.....	409
§ 13.	ÖZEL DENETİM İLİŞKİSİNİN SONA ERMESİ.....	418
I.	ÖZEL DENETÇİ ATANMADAN ÖNCE ÖZEL DENETİM İLİŞKİSİNİN SONA ERMESİ.....	418
A.	Özel Denetim Talebinin Genel Kurulda Kabul Edilmesi Halinde.....	419
B.	Özel Denetim Talebinin Genel Kurulda Reddedilmesi Halinde	420
II.	ÖZEL DENETÇİ ATANDIKTAN SONRA ÖZEL DENETİM İLİŞKİSİNİN SONA ERMESİ.....	421
A.	İş Görme Borcunun İfası ile Sona Ermesi.....	421
B.	Kendiliğinden Sona Ermesi	421
C.	Tek Taraflı Olarak Sona Ermesi.....	423
1.	Özel Denetçinin Görevden Alınması	423
2.	Özel Denetçinin Görevi Bırakması.....	425
§ 14.	ÖZEL DENETÇİNİN HUKUKİ SORUMLULUĞU	426
I.	ÖZEL DENETÇİNİN HUKUKİ SORUMLULUĞUNUN TİCARET KANUNU'NDAKİ YERİ.....	426
II.	ÖZEL DENETÇİNİN GENEL HUKUKİ SORUMLULUĞU OLARAK KANUNİ GÖREVLERİNİ YERİNE GETİRMEMESİ.....	429
A.	Sorumluluk İçin Gerekli Koşullar.....	429
1.	Özel Denetçinin Kanuni Görevlerini Hiç veya Gereği Gibi Yerine Getirmemesi	429
2.	Zarar	431
3.	Nedensellik Bağı.....	432
4.	Kusur.....	432

B. Sorumluluk Davasının Özellikleri	435
1. Taraflar	435
a. Davacılar.....	435
b. Davalılar	438
2. Görevli ve Yetkili Mahkeme	439
3. Zamanaşımı.....	439
III. ÖZEL DENETÇİNİN ÖZEL HUKUKİ SORUMLULUĞU OLARAK SIR SAKLAMA YÜKÜMLÜLÜĞÜNÜ İHLAL ETMESİ	440
SONUÇ	447
KAYNAKÇA	455